

Notat

Kontor Børn 2
Januar 2022
KAWS
J.nr 21-26983

Dansk adoptionsformidling i 70erne og 80erne fra Colombia, Bangladesh, Indonesien og Sri Lanka – i lyset af den hollandske undersøgelse om landets internationale adoptionsformidling

Ankestyrelsen har undersøgt den danske adoptionsformidling fra Colombia, Bangladesh, Indonesien og Sri Lanka til Danmark i 1970'erne og -80'erne. Undersøgelsen omfatter den samlede formidling fra Bangladesh og Indonesien, mens formidlingen fra Colombia og Sri Lanka vedrører udvalgte perioder.

Formålet er at belyse, om samme forhold har gjort sig gældende i den danske adoptionsformidling som dem, der er beskrevet i den hollandske undersøgelse fra 2021 om den internationale adoptionsformidling i Holland 1967-1998. Det er oplysningerne om de fire lande fra den hollandske rapport, der danner grundlag for Ankestyrelsens undersøgelse.

Resultaterne af undersøgelsen skal anvendes til at bistå de adopterede, der blandt andet på baggrund af den hollandske rapport eventuelt måtte have spørgsmål til de foreliggende oplysninger i deres adoptionssag. De enkelte notater offentliggøres på Ankestyrelsens hjemmeside.

Sammenfatning

Resultaterne af undersøgelsen er fremstillet i fire særskilte notater om formidlingen fra hvert land. Resultaterne varierer mellem landene, men der er også en række fælles kendetegn.

Undersøgelsen har ikke ledt til konkrete oplysninger om, at adoptionerne til Danmark fra de fire lande i de pågældende år skete på et ulovligt grundlag. Ankestyrelsen kan dog heller ikke afvise, at adoptionsformidlingen kan have været forbundet med ulovlig adfærd.

Undersøgelsen tegner samlet set et billede af, at formidlingen fra de fire lande i 1970'erne og -80'erne var præget af uregulerede forhold i de fire lande, der efter nutidens standarder ikke indeholdt tilstrækkelige sikkerhedsmekanismer til at forebygge og forhindre ulovlig adfærd. Om adoptionerne

fandt sted på et forsvarligt grundlag synes i højere grad at have været bestemt af de enkelte aktørers moral og evne til at navigere i et udfordrende felt, end at bero på en systemisk kontrol og regulering.

Undersøgelsen viser ikke en direkte sammenhæng mellem den danske og den hollandske adoptionsformidling i de fire lande i form af konkrete kontaktpersoner eller private samarbejdsparter i udlandet. Der er dog identificeret visse fællestræk i relation til risikokabende adfærd i adoptionsprocessen.

Undersøgelsens resultater giver ikke Ankestyrelsen anledning til at foretage videre undersøgelser af formidlingen fra Bangladesh, Indonesien og Sri Lanka.

Ankestyrelsen har i relation til formidlingen fra Colombia valgt at fortsætte undersøgelsen af, om den danske adoptionsformidling har været forbundet med området Armero efter naturkatastrofen i 1986. Styrelsen vil indkalde og gennemgå en række konkrete sager for at forsøge at belyse dette nærmere.

Baggrund

I april 2021 modtog Ankestyrelsen den engelske oversættelse af en hollandsk rapport om ulovlige forhold i hollandske internationale adoptionssager. Rapporten blev udarbejdet af en uafhængig komité (Joustra-komitéen). Den daværende hollandske regering havde bl.a. pålagt komitéen at undersøge adoptionsformidlingen fra Colombia, Bangladesh, Brasilien, Indonesien og Sri Lanka i årene 1967-1998.

Joustra-komitéen har foretaget en systematisk beskrivelse af den samlede hollandske formidling fra de fem lande over en 30-årig periode og tager udgangspunkt i et omfattende empirisk materiale fra hollandske arkiver og interviews med aktører i flere lande. Rapporten indeholder blandt andet en lang række konkrete oplysninger om ulovlig adfærd i den hollandske adoptionsformidling fra de fem lande¹.

Afgrænsning og metode

På baggrund af en gennemgang af den hollandske rapport fandt Ankestyrelsen, at visse oplysninger gav grundlag for at undersøge, om tilsvarende forhold havde gjort sig gældende i den danske adoptionsformidling. Oplysningerne relaterer sig til navne på konkrete samarbejdsparter og lokalt

¹ Jf. bilag 2 til Ankestyrelsens notat af 6. maj 2021 (vedlagt)

ansatte, nærmere afgrænsede tidsperioder og specifikke geografiske områder eller konkrete børnehjem. De lande, Ankestyrelsen vurderede, at det var relevant at se nærmere på adoptionsformidlingen fra, er Colombia, Bangladesh, Indonesien og Sri Lanka².

Ankestyrelsens undersøgelse har ikke haft til formål at foretage en gennemgang af samme karakter og omfang som den, Joustra-komitéen har foretaget.

Ankestyrelsen har indledningsvist sammenholdt oplysningerne i den hollandske rapport med grundoplysninger om den danske formidling i de enkelte lande (tidsperiode for samarbejdet og antallet af adoptioner).

I de tilfælde, hvor styrelsen har vurderet, at der forelå en vis risiko for, at de danske organisationer kunne have haft berøring med personer, børnehjem og regionale områder, der er mistænkt for ulovlig adfærd i rapporten fra Holland, er oplysningerne anvendt som fokusområde for undersøgelsen³. Det har endvidere været afgørende, at oplysningerne har været tilstrækkeligt konkrete.

Den hollandske rapport indeholder således flere oplysninger, som ikke er inddraget i Ankestyrelsens undersøgelse, men er anvendt som baggrundsviden for undersøgelsesarbejdet. Undervejs i undersøgelsesarbejdet har Ankestyrelsen bedt den hollandske centralmyndighed om indsigt i dele af det kildemateriale, Joustra-komitéen har anvendt. Det har dog indtil videre ikke været muligt at få adgang til materialet.

Da afsættet for de fire del-undersøgelser er defineret ud fra oplysningerne i den hollandske rapport, har de individuelle notater et forskelligt hovedfokus.

Ankestyrelsen har indhentet oplysninger om den danske formidling fra generelle sager fra Justitsministeriet med underliggende adoptionsmyndigheder og Adoptionsnævnet, konkrete sager fra

² Hovedvægten af oplysningerne i den hollandske rapport om konkrete ulovligheder i adoptioner fra Brasilien, vedrører adoptioner før 1994. Danmark påbegyndte først et egentligt samarbejde med Brasilien i 1994. På denne baggrund omfatter undersøgelsen ikke formidlingen fra Brasilien til Danmark.

³ I relation til Colombia inkluderede fokuspunkterne også indledningsvist en ICBF-undersøgelse fra 2010 (se bilag 2 til Ankestyrelsens notat af 6. maj 2021). En nærmere undersøgelse af oplysningerne fra den hollandske rapport viste, at der var tale om en ikke-offentliggjort undersøgelse af ICBF, foretaget af det colombianske justitsvæsen.

den tidligere formidlende organisation Terre des Hommes, samt generelle oplysninger og konkrete sager fra DIA⁴ om de tre tidligere formidlende organisationer Glemte Børn, DanAdopt og AC Børnehjælp.

Oplysningerne, som de daværende tilsynsmyndigheder var i besiddelse af, er tilvejebragt via Rigsarkivet. Der er tale om sager fremfundet i fysiske arkiver via journalplaner.

Arkiverne har været i forskellige myndigheders varetægt, og da der er begrænsede søgemuligheder, kan det ikke udelukkes, at der findes andre sager af betydning.

Ankestyrelsen har alene gennemgået generelle sager fra de perioder som de enkelte undersøgelser handler om, og kan dermed ikke udelukke, at der i andre perioder kan forekomme sager af relevans for undersøgelserne. Ankestyrelsen har ikke søgt i andre myndigheders arkiver og kan dermed ikke udelukke, at der i sådanne kunne være oplysninger af relevans for undersøgelserne.

Ankestyrelsen har lagt den hollandske beskrivelse af de daværende regler og procedurer i de fire lande til grund og sammenlignet disse med oplysningerne om praksis i den danske formidling, i det omfang det har været beskrevet i det tilgængelige kildemateriale.

Omfanget, typen og kvaliteten af de oplysninger, der er tilgængelige om formidlingen fra de fire lande til Danmark, har varieret fra land til land. Formidlingen fra Bangladesh er eksempelvis alene beskrevet i konkrete adoptionssager og oplysninger i Justitsministeriets (med underliggende adoptionsmyndigheder) og Adoptionsnævnets arkiver. Det skyldes, at det ikke har været muligt at tilvejebringe Terre des Hommes Danmarks generelle sager om formidlingen fra Bangladesh. Terre des Hommes overdrog ikke generelle sager eller dokumenter om organisationens formidlingsarbejde til Civilretsdirektoratet, da organisationen blev afviklet i 1999. Rigsarkivet er heller ikke i besiddelse af sådanne oplysninger. De generelle oplysninger om DanAdopts formidlingsarbejde med Indonesien er til sammenligning bevaret og indeholder en omfattende korrespondance mellem DanAdopt og deres lokale kontaktpersoner med detaljerede oplysninger om samarbejdet.

⁴ DIA opbevarer alle internationale adoptionssager undtagen adoptionssager fra organisationen Terre des Hommes. Disse opbevares i Ankestyrelsen.

Undersøgelsen er således ikke en udtømmende afdækning, der gengiver de nøjagtige omstændigheder, hvorunder adoptionsformidlingen fra de fire lande fandt sted, men afspejler de fund, der er gjort i det tilgængelige materiale inden for de definerede rammer for undersøgelsen.